כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת משפטים ■ כ"ד שבט ה'תשע"ו ■ 03.02.2016 ■ גליון מס' 363

טומאת הממון

/ כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל

מתוך שיחותיו על פרשת השבוע

...מדי דברי בעניין זה של התגברות הסתר הפנים בזמננו, נראה לי שאחת הסיבות לכך היא טומאת הממון שגברה מאוד בדורות האחרונים, כדאיתא (ספר החיים, חלק ב, פרק ה; פני דוד, הפטרת יום ב' דשבועות, ד"ה בזעם; דבש לפי, מערכת ז, אות ו, בשם מהר"ם ן' חביב ז"ל משלוניקי; ועיין בעש"ט עה"ת, פרשת יתרו אות יח-יט) ברמז הכתוב (חבקוק ג, יב) בזע"ם תצעד ארץ, שנדרש בראשי תיבות ז'נות ע'בודה זרה מ'מון, שבא לרמז על ענין התגברות היצר בשיתא אלפי שני דהוי עלמא (ר"ה לא.). בשני האלפים הראשונים גבר יצר הרע דעריות וחטאו בזנות כפי שהיה בדור המבול (בראשית ו, יא) שנשחתה הארץ בגלוי עריות. בשני האלפים השניים היתה עיקר התגברות היצר הרע על עבודה זרה כמבואר בנ"ך. ובשני אלפים אחרונים הללו עיקר התגברות היצר הרע היא בטומאת ממון, שבני אדם שמים אמונתם תקוותם וביטחונם בממון, הם שקועים בתאות בצע כסף ורדופים תמיד אחרי ההון.

לדאבוננו בכל פינות שאתה פונה אתה רואה כולם עסוקים בממון, עד שגם מי שאינו נואף ואינו עובד עבודה זרה הוא שקוע בתאוות ממון, ואדרבה, חוששני לומר שדווקא אצל אלו שאינם מן כת הכופרים מתגברת ביותר תאות בצע כסף, ואני מבקש את סליחתם אם טעיתי בזה. סיבת הדבר, כי בהיות שהיצר הרע אינו יכול להכשיל יהודי מן החרדים לדבר ה' בעבירות חמורות, להעלות עשן ביום השבת או לבוא על העריות וכדומה, לכן הוא בא עליו בטומאת הממון, שיהיה שקוע בעבודה ועסקים, בגזל ובמרמה, וכל כך הם נמשכים אחר תאוות בצע כסף עד שמזה הם באים לידי כל העבירות. כי דבר גדול שנו חכמינו הקדמונים ז"ל במה שכללו את שלשת החטאים זנות עבודה זרה וממון יחד, לומר שכולם שוים הם במשקל אחד, מי שעובד עבודה זרה הוא עלול ביותר להיות נואף וגזלן, מי שהוא שקוע בזנות סופו שיבוא לידי עבודה זרה וגזילה, וכן מי שמשקיע את כל חיותו בממון ומוכר נשמתו בעד כסף הוא עלול להיות נתפס לעבודה זרה ולזנות, כי אין גבול לחטאים שהאדם עלול לבוא על ידי תאות ממון אלה וכחש ורצוח וגנוב ונאוף (הושע ד, ב). וזאת ראו חכמינו ברוח קודשם שבאחרית הימים תתגבר ביותר טומאה זו, כידוע מה שמקובל בידינו ממרן הבעש"ט הק' זי"ע שקודם ביאת המשיח יהא הרבה כסף לחרדים לדבר ה' ('חסידישע אידען וועלען האבען אסאך געלט').

תאוות בצע כסף היא בבחינת שוחד, שעליו אמרה תורה (דברים טז, יט) כי השוחד יעוור עיני חכמים, הרי שאף אלה שהם חכמים באמת הראויים להיקרא 'חכמים' בפי התורה הקדושה גם הם דעתם מסתלפת על ידי הממון. והדבר ברור שהמבחן הראשון של כל הרוצה לעבוד את השי"ת, שיתבונן תחילה אם הוא שונא בצע, והאיש שהוא אוהב כסף בידוע שהוא עלול לכל עבירות רעות רח"ל. על כן אמרו (ראה ספר הישר שער ו) הכילי יהיה בעיניך כעובד עבודה זרה, שכן בהיותו קמצן ואוהב כסף, הרי עלול הוא או בניו בשביל תאוות הבצע לבוא לידי חילול שבת עד שיגיע לשמד, והרדיפה אחרי ההון סופה להעביר אותו מן הדרך.

הן בעוונותינו הרבים בני אדם שקועים בתאוות כסף עד אין שיעור, ככל שיש להם הם צריכים עוד ועוד, כמו שנאמר אוהב כסף לא ישבע כסף (קהלת ה, ט). השבוע היו אצלי זוג שעדיין אין להם ילדים והתאוננו שאין להם די מחייתם, כשלדבריהם הם צריכים לפחות חמש מאות דולר לשבוע, וללא זה חייהם אינם חיים. האמת אגיד שכשעמד אותו אדם לפני, ראיתי אותו כאיש חסר דעה, עומד לפני אדם עטור בזקן ופיאות וטוען שחמש מאות דולר הוא הסכום שהוא 'צריך' לשבוע בשביל לחיות. לפליאה היה הדבר בעיני שיש בריה כזו בעולם, ולא הייתי מסוגל להשלים עם הרעיון שישנם השגות כאלו. בעווה"ר מחמת תאות הממון הוא יוצא מדעתו ורואה עצמו כמסכן ואומלל, עד שאין לו זמן

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

אלה המשפטים אשר תשים
המשפט הוא אחד משלושת העמודים שעליהם עומד העולם, כמו שאמר רשב"ג: "על שלושה דברים העולם קיים: על הדין, על האמת, ועל השלום"...
המשך בעמ' 3

שוויית חורף
ונשאלה השאלה, האם מותר לילדים לשחק בקובייה ההונגרית בשבת קודש?...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת

כוחו של ניגון
בבין הזמנים האחרון נסענו לקברי צדיקים בצפון ונהג האוטובוס החביב, ר' מרדכי זורגר, יהודי חסידי מפולפל ונעים שיחה...

ר' ברוך בער כמשורר
כתב הכוזרי מאמר ב', ס"ד: "חכמת המוסיקא חשובה באומה, שהיא מכבדת הניגונים ומעמדת אותם על הגדולים שבעם...
המשך בעמ' 4

שביבים
■ יום השנה השישי סביב קברך
■ על קצרים בתקשורת הורים ומורים
המשך בעמ' 6

ללמוד ולהתפלל ולומר קריאת שמע, ועד שמבטל כל דברי תורה בשביל כסף. מתאוות הבצע הוא בא לידי גזילה ואונאה, ועבירה גוררת עבירה עד שבא לידי חילול שבת וכדומה.

אין ספק בדבר שתאוות בצע כסף היא שעמדה בעוכריהם של הבאים להתגורר באמעריקא, ותחילת הרעה שהיתה גרמא בניזקין בכך שבעווה״ר כל אותם חמש או שש מליוני יהודי אמעריקא יצאו מן הדת וסרו מן האמונה הקדושה, עד שרבים מהם אינם יודעים כלל שהם מזרע היהודים, היא רדיפת ההון, והדבר ברור ואמת שלולא רדיפת הממון לא היו יוצאים לתרבות רעה בקנה מדה כזה. הן בימים ההם, בשנות הת״ר והתר״נ, בתחילת ההתיישבות באמעריקא, הגיעו אליה אנשים יראי ה׳ שעוד הסתופפו בצל קודשם של צדיקי אמת וגדולי ישראל, (אכן היו צדיקים שלא נתנו רשות לנסוע לאמעריקא, אבל לעומתם היו צדיקים כגון הגה״ק בעל אמרי נועם מדזיקוב זצ״ל ועוד שנתנו רשות לנסוע לאמעריקא), ולא היו כאותם צעירים פליטי חרב שבאו לאמעריקא בזמנינו, ואף על פי כן מכל אותם שהגיעו לאמעריקא לפני מאה שנה לא נשאר מהם שם ושארית בישראל, וזולת כמה יחידים כמעט אין בנמצא בתוך עדת ישראל אחד שהוא דור חמישי מבאי אמעריקא, כי זה כבר שנים רבות שנעלמו עקבותיהם והתערבו בגויים. דבר זה אומר דרשני מדוע בכל העולם כולו הצליחו בני ישראל לשמור על יהדותם, במדינת פולין ישבו בני ישראל אלף שנה, ואילו באמעריקא לא החזיקו מעמד אפילו מאה שנה. אין זאת אלא בגלל שכל המטרה והתכלית בנהירה לאמעריקא היתה עבור ׳לעשות כסף׳, והיא שהוציאתם לתרבות רעה. בעת בואי לכאן לפני כשלושים שנה, סיפר לי איש זקן אחד שהכיר כאלו שבניהם היו יוצאים לעבודה בעצם יום השבת רח״ל, ובבוקר יום השבת כשהגיע הזמן לצאת למלאכתם היה אביהם מעורר אותם משנתם כשהוא מגיש להם מים לנטילת ידים, ולפעמים בעת שהיה מקיצם היה האב עומד באמצע להעביר את הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, ובהיות שלא רצה להפסיק בדיבור היה מעוררם בדחיפה וברמיזה שכבר הגיע הזמן לצאת לעבודה.

דבר זה נראה בעליל גם בזמננו. אין בכוונתי לדבר סרה ח״ו, והשי״ת יודע את האמת שהסיבה לכך היא מה שהגיעו לכאן מן המחנות בערום ובחוסר כל, אודים מוצלים מאש אחד מעיר ושנים ממשפחה. אולם בכל זאת, הן מן הנכון היה שכל מי שגבר עליו חסד ה׳ ונפשו הייתה לו לשלל בנסים, יתבונן ויחשוב מה אשיב לה׳ כל תגמולוהי עלי (תהלים קטז, יב), שרק אותי הציל מכל בני משפחתי, במה אקדם ה׳ אכף לאלקי מרום (מיכה ו, ו), ויקבל על עצמו שישתדל לגדל את בניו לתורה להיות תלמידי חכמים, ושהוא עצמו יהיה תלמיד חכם. אך למעשה לדאבוננו בסופו של דבר נגררו ובאו היהודים החרדים אל ארץ אמעריקא, ולימדו לשונם לדבר בשפת המדינה עד שאצל רבים גם הפכה להיות שפת הבית, באמתלא שבשביל שהבת תוכל להשיג עבודה טובה היא מוכרחת לדעת אנגלית רהוטה, והכל להוטים אחר הממון עד שהן הבחורים והן הבנות יוצאים לעבודה להרויח כסף, ומרעה אל רעה יצאו. איני רוצה לומר מוסר, אבל כל אחד יודע מה הן התוצאות ההרסניות היוצאות מזה.

בכל מדינה ומדינה ישנו יצר הרע מסוג אחר, והיצר הרע של אמעריקא בשם ׳דולר׳ יכונה. מי שרוצה להכיר את העבודה זרה של הדור, ידע שהוא תאות הבצע, וההגדרה הנכונה של הטומאה במדינה זו היא: כסף שמטהר הכל. על כל מעשה בלתי הגון נותנים אמתלא: וכי מה אפשר לעשות, מה לא עושים בשביל כסף. עד שזה הפך כבר לתירוץ ושיטה, שבשביל כסף מותר לעשות הכל. טומאת תאוות הבצע היא ממש טומאת עבודה זרה, כי אין הבדל אם עובדים את האליל או שעובדים את הדולר, כשם שעובדי האלילים היו סבורים שהאליל נותן להם חיים, כך בני אדם סבורים היום שבלי הדולר אין הם יכולים לחיות, וכשם שאצל עובדי האלילים הותרה הרצועה לעשות הכול למען כבוד העבודה זרה, כך גם היום עושים הכול בשביל הכסף. אשר על כן ׳כסף׳ הוא מלשון ׳הכסיף׳, שמשמעו בושת פנים, לפי שחרפה ובושה היא כשרואים לאיזה שפלות מגיעים על ידי הרדיפה אחרי הכסף.

הממון הוא הוא מלאך המות, כאשר שמעתי מכ״ק אאמו״ר זי״ע, שזקני הקדוש בעל דברי חיים זי״ע אמר פעם: דמים תרתי משמע, געלט און בלוט (כסף ודם). ולענייננו יפורש שבשביל להשיג דמים, מתירים בני אדם לעצמם גם שפיכת דמים ל״ע. אמרתי כבר לפני שלושים שנה, שחוששני מאוד שעוד יהיו כאן מזרע ישראל שוודים עם אקדחים, ובשעתו ראו אותי כאיש הוזה, אך עתה לצערינו הרב כבר נתקיימו הדברים, וכבר יצאו מאתנו מכים ובוזזים ומציתי אש וכדומה, כפי שלמדו מדרכי הגויים בתוך שנים ספורות בלבד מעת שהגיעו לכאן. ואם יתמשך הגלות עוד ומשיח לא יבוא ח״ו במהרה, מי יודע מה יהא הסוף רח״ל. אכן ישנם עוד פחות משלש מאות שנה עד לסוף האלף הששי, אבל לפי מצב ההתדרדרות שרואים היום, ספק גדול אם יוכלו להחזיק מעמד עוד מאתיים שנה, על אף ריבוי הישיבות והרבנים וכדומה, לפי שכאשר נתבונן בתוך תוכיות הנפש נראה שכל עוד שאין הם מבטלים את טומאת הממון, אשר בזה כל שיחם וסיגם הן במקווה והן בבית המדרש בשעת התפילה אפילו ביום השבת, לא יוכלו להתחזק... יעזור השי״ת וירחם על בני ישראל, הוא ית׳ בעצמו יביא עלינו רוח טהרה ויסיר מאתנו את הרוח עוועים, כי כבר באו מים עד נפש, ויקיים בנו (יחזקאל לו, כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם. בחדשים הללו שישראל מתבוננים בדרכיהם ועושים קצת תשובה בימי השובבי״ם, הללו מתענים יום אחד והללו אומרים תהלים, וכל אחד משתדל לתקן את מעשיו, יכניס ה׳ בנו רוח טהרה, ויאיר עינינו לראות את דרך האמת דרך הישר שנשוב להשי״ת באמת ובלב שלם, וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

אלה המשפטים אשר תשים

/ הרב יעקב הלוי פילבר

המשפט הוא אחד משלושת העמודים שעליהם עומד העולם, כמו שאמר רשב"ג: "על שלושה דברים העולם קיים: על הדין, על האמת, ועל השלום". ובמדרש (דב"ר ה) הוסיפו: "תן דעתך שאם הטית את הדין אתה מזעזע את העולם שהוא אחד מרגליו". על כן עשיית המשפט מלווה את עם ישראל משחר ההיסטוריה שלו, קודם מתן תורה, כבר אצל אבינו אברהם נאמר: "למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו . . . לעשות משפט וצדקה" (בראשית יח יט). וכן בצאת ישראל ממצרים בבואם למרה נאמר (שמות טו כה): "שם שם לו חוק ומשפט". וכך אח"כ בבוא יתרו למחנה ישראל הוא מוצא את משה יושב ושופט את העם מן הבוקר ועד הערב (שם יח יג). התורה עצמה, לאחר מתן תורה, מקדישה למשפט לא רק את פרשת משפטים אלא מקומות נוספים עם מצוות והלכות.

מערכת משפטית תקינה, אמתית ונכונה, אינה תלויה רק בחוקים שעל פיהם דן השופט, אלא לא פחות מכך היא תוצאה של אישיותו של השופט ודרך ההתנהלות שלו. במסכת שבת (נו א) מציגה הגמרא בפנינו שני מודלים של שופטים, האחד חיובי וראוי לחיקוי, והשני שלילי ופסול מיסודו. שניהם דנו לפי דין תורה אך ההבדל ביניהם היה בהתייחסות לתפקיד השיפוטי. האחד של שמואל הנביא: "שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם. שנאמר: 'והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל'". שמואל ראה בתפקיד השיפוטי שליחות ולא מקור של פרנסה, וכך אנו שומעים מדבריו אל העם: "את שור מי לקחתי ואת מי עשקתי, את מי רצותי ומיד מי לקחתי כופר ואעלים עיני בו ואשיב לכם". ועל שאלתו זו של שמואל משיב העם: "לא עשקתנו ולא רצותנו ולא לקחת מיד איש מאומה". והנה שמואל לא רק שאינו הופך את הדיינות למקור פרנסה אלא תורם לה מזמנו וממרצו, אין הוא ממתין עד שבעלי דינים יטריחו עצמם לבוא אליו אלא הוא מקדים וסובב בכל ערי ישראל וממציא עצמו אצל בעלי הדין לשפוט את ישראל.

ההיפך, לשמואל היו בנים שהכתוב מעיד עליהם: "ולא הלכו בניו בדרכיו". ואע"פ שפשוטו של מקרא מאשים אותם בנטייה אחר הבצע, לקיחת שוחד והטיית משפט, רואים חכמים, (שם) את חטאם לא במקח שוחד והטיית דין, כלומר, לפי חז"ל הם דנו לפי דין תורה, אלא שהכישלון שלהם היה בדרך שבה ניהלו את המשפט. ולמרות שלבניו של שמואל הייתה הדוגמא האישית של אביהם, הם כשלו בתפקידם בגלל רדיפת הבצע. הם לא ראו במקצוע הדיינות שליחות ושירות לציבור, אלא קריירה ומקצוע מכנים. על כן הייתה המערכת המשפטית שלהם מסורבלת ובלתי מתחשבת, "ישבו בעריהם כדי להרבות שכר לחזניהם ולסופריהן". כישלון מערכת משפטית אינו תמיד בפסקי הדין. גם אם הפסק הוא נכון אבל הדיין אינו מתייצב בזמן לדיון המשפטי, מלבד חילול השם שיש בדבר, ועינוי הדין, יתכן שיש בהתנהלות זו גזל שהוא פוסל את האדם מלהיות דיין, ודיניו אינם דין. על כן הקפידה התורה לא רק על פסקי הדין היוצאים מבית הדין אלא גם על הדרך שבה מנהלים הדיינים את מערכת המשפט.

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואל ר' רונן אביקיסר הי"ו מרעננה: כידוע למשחקי הילדים יש 'עונות', יש עונת הגוגואים, ויש עונת ה'חמש אבנים', וכדומה. בימים אלה המשחק התורן, ה'להיט' בין ילדי רעננה הוא ה'קובייה ההונגרית'.

ונשאלה השאלה, האם מותר לילדים לשחק בקובייה ההונגרית בשבת קודש?

תשובה: נראה לענ"ד שמותר לילדים[א] לשחק בקובייה ההונגרית בשבת.

ביאור: יש לדון בשאלה זו מצד כמה נידונים:

א) איסור כותב או צובע

ב) איסור בונה

ג) איסור בורר

ד) גזירת 'מוקצה'

הנה זה פשוט שאיסור בונה אין כאן, מאחר שאינו מחבר שני חלקים זה לזה, אלא רק מסובב את חלקי הקובייה וכמו דלת הסבה על צירה.

ומצד מלאכת 'צובע' גם כן נראה ברור שאין בכך בעיה, ואף על פי שמטרת המשחק היא 'לצבוע' כל צד של הקובייה בצבע זהה, מכל מקום אין בכך שום יצירה של תמונה או ציור, ואין זה דומה לנידון קירוב חלקי האותיות זה לזה בשבת, ששם אכן יוצר אותיות ומילים על ידי קירוב חלקי האותיות, אך כאן לא יוצר שום תמונה או ציור, ואם אכן מדובר בקובייה כזו שעל ידי הזזת חלקי הקובייה יוצרים ציור או תמונה באחד מצדדי הקובייה אכן יש לדון משום 'צובע / כותב'[ב], אבל בקובייה הרגילה אין לאסור וכנ"ל.

ומה שיש לדון בנידון זה הוא מצד מלאכת בורר, האם אין איסור בורר בכך שמסלק מעליו ובוחר כל הזמן את חלקי הקובייה השונים וממיין אותם לכאן או לכאן.

ואחר העיון נראה שאין בכך איסור בורר מחמת כמה טעמים:

א) מלאכת בורר אינה שייכת אלא כשיש תערובת של כמה מינים שונים, ואילו כאן כל החלקים הם מין אחד, ויש לעיין האם הצבעים השונים של חלקי הקובייה הופכים אותם למינים שונים[ג].

ב) כמו כן, מלאכת בורר אינה שייכת אלא רק כשיש תערובת, וכאן שההבדל בין החלקים השונים (הצבועים בצבעים שונים) ניכר

לעין, יש לצדד לומר שאין זה נחשב 'תערובת'[ד].

ג) גם אם נאמר שיש כאן 'תערובת' והחלקים השונים נחשבים 'מינים שונים', מכל מקום בנידון זה, אי אפשר להחשיב חלק אחד כאוכל וחלק אחר כפסולת, מאחר ומעוניין בשניהם, צבע זה לכאן, וצבע זה לכאן, ואם כן אין כאן בורר 'פסולת מאוכל' אלא מיון, ומאחר שיש לומר שהמיון נעשה לאלתר, שהרי השגת המטרה (פיצוח הקובייה) היא ה'שימוש' בחלקי הקובייה, ואם כן יש לומר שדבר זה נחשב כמיון שני מיני אוכלים ביד על מנת לאכול את שניהם לאלתר, שדבר זה מותר[ה].

ד) כמו כן מאחר שהקובייה מיוצרת בצורה כזו שהוא לא יכול להזיז רק קובייה אחת ממקומה, אלא כל הזמן מזיז חלק שלם שיש בו כמה וכמה קוביות, אם כן יוצא שהוא בורר מינים שונים ממינים שונים, והרי זה דומה למי שיש לפניו כמה מיני דגים, חתוכים לחתיכות גדולות וקטנות, ובורר את החתיכות הקטנות מהגדולות (ללא הבחנה בין מיני הדגים) שדבר זה מותר[ו] מאחר ואינו בורר מין אחד מתוך חברו.

ה) והנה יש בזה עוד סברא ואף שסברא זו לא ברורה לי כל צרכה, מכל מקום לא אמנע מלעלות אותה על הכתב. הרי זה ברור שמותר לפתוח ספר בשבת ולדפדף בו ולהגיע אל הדף הרצוי, האם נאמר שיש בזה לתא של מלאכת בורר? והדפדוף מותר רק משום שמתקיימים בו ההיתרים של מלאכת בורר? או שנאמר שבדבר שהוא גוף אחד ונשאר גוף אחד לא שייך בו מלאכת בורר, ואם כן הוא הדין לנידון דידן, ועוד יש לומר שבמקרה כזה שהוא כלל לא מפריד שום דבר משום דבר אלא הקובייה כל הזמן נשארת קובייה והוא רק מזיז בתוך הקובייה עצמה את חלקיה לכאן או לכאן אין בזה משום מלאכת בורר, ואף שהוא ממיין את צבעי הקובייה השונים, מכל מקום הוא לא מפריד, אלא הייתה כאן קובייה ונשארה כאן קובייה, ובדרך כלל כשאדם ממיין תערובת אף אם הוא רק עושה סדר באותו של שטח של התערובת עצמה מכל מקום הוא מפריד ומבודד את המינים השונים ולו לרגע אחד ומשום כך יש בזה איסור של בורר, אבל בנידון דידן שאין הפרדה כלל יש לומר שאין בזה איסור של בורר, ויש להתיישב בנכונות סברא זו.

ובאשר לאיסור 'מוקצה': הנה ידוע שדעת השולחן ערוך[ז] שאין לשחק בכדור בשבת ויש שביארו[ח] שהוא משום איסור 'מוקצה' שאין שם 'כלי' על דבר שמיועד לשימוש של משחק בעלמא, ולפי זה יש מפוסקי בני ספרד שנקטו שכל המשחקים בשבת נחשבים 'מוקצה', אולם לדעת הרמ"א[ט] אין הכדור נחשב 'מוקצה' בשבת, וכך נוהגים בני אשכנז, ואף לדעת בני ספרד יש שנקטו שרק בזמנם שהיו לוקחים כמה סמרטוטים והיו עושים ממנו כדור, אז אכן אין ההכנה למשחק מחשיבה יצירה זו כ'כלי', אולם בזמננו שהמשחקים מיוצרים בבתי חרושת מיוחדים ומוכרים זאת בחנויות וכו', יש למשחקים שם 'כלי' ואינם מוקצה גם לדעת השולחן ערוך.

א - ובאשר למבוגרים עיין מש"כ בספר שמירת שבת כהלכתה ריש פרק ט"ז.
ב - וזה תלוי במח' הט"ז והלבוש בסימן ש"מ לגבי קירוב חלקי אותיות זה לזה ואכמ"ל.
ג - ויש לציין שכל חלק צבוע בכמה צבעים מכמה צדדיו, ואם כן יש יותר מקום לומר שאין זה נחשב 'מינים שונים' ובשלמא אם כל חלק היה צבוע בצבע אחד, אז היה מקום לומר שהצבע השונה מחשיב אותו כמין אחר, אבל מאחר ואין הדבר כך, קשה יותר לומר שיש כאן מינים שונים, וי"ע.
ד - עיין בת' יבי"א חלק ה' או"ח סימן ל"א לעניין 'תערובת' בסכו"ם וספרים וכיו"ב.
ה - אמנם אם כוונתו 'לפתור' רק צד אחד של הקובייה, אז אכן יש לומר שהצד שאותו מעוניין לפצח (למשל הצבע הכחול) הוא נחשב ה'אוכל' ואילו שאר הצבעים נחשבים ה'פסולת'. עוד יש לעיין מה יהיה הדין באופן שכוונתו לפצח את כל הקובייה אך לא עלתה בידו, האם נאמר שאין זה נחשב כעת 'לאלתר'? ועיין שעה"צ סימן שי"ט ס"ק ה', ואולי י"ל שה'לאלתר' זה לא השגת התוצאה הסופית, אלא כל הזזה והזזה היא 'לאלתר' שמשיג את רצונו להזיז את הקובייה לכאן ולכאן וצ"ע (ואין זה נחשב פסולת כי עתיד לחזור ולרצות בו לאלתר)
ו - כמבואר ברמ"א סימן ש"ט סעיף ג'.
ז - סימן ש"ח סעיף מ"ה
ח - ויש שביארו שזה משום שאין לשחק בכדור בשבת.
ט - שם
י - עיין בזה בספר ילקוט יוסף סימן ש"ח סעיף כ"ו וכ"ז, ומש"כ לחלק בין זמנינו לזמנם, כך מביאים בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

סיפור לשבת

כוחו של ניגון

/ הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א*

בבין הזמנים האחרון נסענו לקברי צדיקים בצפון ונהג האוטובוס החביב, ר' מרדכי זורגר, יהודי חסידי מפולפל ונעים שיחה, הנעים את הנסיעה הארוכה בהסברים על המקומות שראינו בדרכנו, בווארטים חסידיים משובבי לב על פרשת השבוע ובהרבה רוח טובה ופניני חכמה. במהלך הנסיעה סיפר ר' מרדכי זורגר סיפור נפלא שאירע לו, סיפור הממחיש לנו את כוחו של ניגון. וכך סיפר ר' מרדכי: "לפני שש שנים בערך היה לי קו נסיעה יומיומי, בשעה שש וחצי בבוקר, מלוד לאשקלון, של רופאות ולבורנטיות העובדות במעבדות רפואיות. רוב הנוסעות עלו מברית המועצות והם נסעו באוטובוס בקביעות לעבודתן.

באחד הימים אני מקבל שיחה בסלולרי מחוץ לארץ. על הקו עמד ידיד טוב, שסיפר לי שהוא נמצא כעת בקהילה חרדית בגרמניה, לצרכי בחינה והכרות למשרת החזן המקומי, והגבאים מבקשים שישיר בפניהם גם כמה שירים עממיים באידיש. החבר ידע שאני מתעסק קצת בחזנות ושירה וביקש שאזכיר לו כיצד שירים את השיר "אויפן פריפעטשיק", כדי שהוא ירשום לעצמו את מילות השיר ויחזור עליהם לעצמו. התחלתי לזמזם לו בקול את השיר, המדבר על כך ש"על הכירה בוערת אש קטנה ובבית חם, והרבי מלמד ילדים קטנטנים את

המשך בעמוד הבא...

האלף־בית". זימזמתי לו לאט ובהטעמה, בקצב הכתבה, את מילות השיר: "אויפן פריפעטשיק ברענט א פייערל/ און אין שטוב איז הייס/ און דער רעבע לערנט קליינע קינדערלעך/ דעם אלף־בית".

"כך המשכתי גם את הבית השני: "זאגט זשע, קינדערלעך, געדענקט זשע טייערע/ וואס איר לערנט דא/ זאגט זשע נאך א מאל, און טאקע נאך א מאל: קמץ־אלף: או!". ("אמרו נא ילדים, זכרו נא יקירים, את שאתם לומדים פה. אמרו נא פעם נוספת, וממש פעם נוספת: קמץ־אלף: או!").

"לפתע אני שומע שאחת הנוסעות בוכה בכי תמרורים, בכי חסר מעצורים. חשבתי שאירע דבר מה המחייב את עזרתי ותהיתי כיצד אוכל לסייע. האישה, הרחוקה משמירת המצוות, הצליחה לומר בתוך הבכי ש"את השיר הזה סבתא הייתה שרה ברוסיה, אחרי שהיא הייתה מדליקה נרות לכבוד שאבעס קוידש"...

"הלבורנטית החילונית שהגיעה מארץ הכפירה, הקשיבה לזמזום הניגון והיא שבה עשרות שנים לאחור, אל ביתם היהודי השורשי של סבא וסבתא. היא המשיכה לבכות ואני, בניסיון להרגיעה, הבטחתי להביא למחרת את הדיסק עם הניגון הישן נושן. כך עשיתי, והאישה הודיעה לכל הנוסעות בחגיגיות, שהיא מתכוונת להדליק נרות לפני שבת, בדיוק כמו שסבתא שלה הייתה מדליקה"

"חלפו מספר שנים ואני קיבלתי הביתה הזמנה להשתתף בחתונתו של בנה של הלבורנטית מלוד, בצירוף מספר טלפון. ואז התברר לי שאותה אישה, שהאזינה לניגון, החלה להדליק נרות לפני כניסת שבת. בהמשך החלה לשמור על כשרות ולהתחזק יותר ויותר, עד שבנה שב בתשובה שלמה. הוא נכנס ללמוד בישיבה לבעלי תשובה וכעת הוא נישא בשעה טובה, מקים בית יהודי חרדי לתפארה, והכל בזכות הניגון"...

ר' ברוך בער כמשורר

כתב הכוזרי מאמר ב', ס"ד: "חכמת המוסיקא חשובה באומה, שהיא מכבדת הניגונים ומעמדת אותם על הגדולים שבעם, והם בני לוי, מתעסקים בניגונים בבית הנכבד בעתים הנכבדות. ולא הוצרכו להתעסק בצרכי הפרנסה, במה שהיו לוקחים מהמעשרות ולא היו להם עסק זולתי המוסיקא".

אלפי חללים נהרגים בחזית המלחמה, מלחמת העולם הראשונה. לכל אחד היו קרובים ומכרים באזורי הסכנה והשמועות החרידו כל לב. במתיבתא רבתא דקמניץ המשיכו ללמוד בהתמדה גדולה והתלמידים השתדלו להתגבר על ים הדאגות והפחד הגובר והולך. איש לא ידע מה ילד יום. לישיבה הגיעו פליטים, בני ישיבות שבאו ממקומות מסוכנים יותר, מספרים סיפורי בלהות על המתרחש לא רחוק.

הישיבה גלתה למינסק והבחורים המשיכו לשקוד על תלמודם באחד מבתי הכנסיות, משקיעים את כל כולם בהוויות אביי ורבא, אך הלבבות גדושי הצער לא יכלו לעמוד מול העומס והלחץ, מה יהיה? מה ילד יום? ומה יעלה בגורלם של קרוביהם ומכריהם? ומה יעשו הקלגסים להם עצמם? אחד מבני הישיבה הרהיב עוז ופנה אל נסיך מלכות התורה, ששידד מערכות עמוקות בשבילי סורא ונהרדעא, יונק מתורתו המתוקה של רבו הגר"ח מבריסק, הלא הוא ראש הישיבה, מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצוק"ל. "אנא, ישיר לנו רבנו שיר, כדי לעודד את רוחנו!", ביקש וכל התלמידים הנהנו בראשם, מצטרפים לבקשה.

רבי ברוך בער נודע בכל מרחבי ליטא בשיעוריו העמוקים. אך פן נוסף נודע באישיותו הכבירה של ראש הישיבה, כוח השירה והניגון המיוחד, לו זכה כמתנת חינם מן השמים. לחניו של הגרב"ב נחשבים כנכסי צאן ברזל של עולם הישיבות ועד ימינו אנו משוררים אותם בהיכלי התורה. הייתה זאת לכאורה בקשה טבעית, שרבי ברוך בער ישיר מלחניו המשובחים, יפיח רוח חיים בלבבות ובעצמות היבשות ויעלה את בני הישיבה לפסגות, שהרי כבר נודע שעולם הנגינה קרוב הוא לעולם התשובה. הבחורים מבקשים ור' ברוך בער שותק.

האם זהו הזמן הראוי לשירה? תהה ר' ברוך בער, האם שעה טרופה זו, בה נרצחים רבים משלומי אמוני ישראל, הוא הזמן הראוי לנגן בו ניגונים? ר' ברוך ממשיך לשתוק והתלמידים ממשיכים להפציר.

במינסק שהה אז מורו ורבו של ר' ברוך בער, מרן הגר"ח סולוביצ'יק זצוק"ל, והתלמיד הגדול נכנס, בהכנעה ובענוות חן, אל מעונו של מרן הגר"ח. "הבחורים מבקשים שאשיר בפניהם. האם כעת זהו הזמן לשירה?", תהה רבנו ה"ברכת שמואל". ר' חיים השיב: "למה לא לשירה? הרי אתה יודע לשירה! אז תשירה!". ור' ברוך בער שר. שיר רודף שיר, ניגון ועוד ניגון, לחן ועוד לחן, וקולו הנרגש של גאון התורה נישא ברחבי מינסק, נוגע במיתרי הנפשות, מעלה אותם למדרגות אמונה ובטחון, געגועים לשכינה, קשירת כתרי שירה לתורה הקדושה ולעמלה, ניגוני תפילות ובקשות לבורא העולם. הדמעות השתלבו בשמחה הגדולה ורוח הישיבה המשיכה לפעם בקרבם של בני אולפנא רבתא דקמניץ.

"מאותו ערב, בתוככי חשכת מלחמת העולם, לא חדל רבי ברוך בער לשורר את ניגוניו ולחניו בפני בני הישיבה הקדושה", סיפר לימים תלמידו הגרמ"ש שפירא זצוק"ל, "ר' ברוך בער לא שינה מאומה מדעת עצמו בצורת הישיבה הקדושה. ר' חיים זכרונו לברכה העניק לו רשות מפורשת לשיר בפני בני התורה בישיבה, וכשקיבל את אישורו של אבי הישיבות ר' חיים, הרי שכך היא צורת ומטבע הישיבה!"...

* בחלקו ראה הסיפור אור גם ביתד נאמן.

שביבים / שאול שיף

יום השנה השישי סביב קברך
/ מורדי מילר

חבר אהוב, זו השנה השישית שהצטופפנו סביב קברך. היינו שותפים לחדר בישיבת ההסדר. מיטת קומתיים. אני למעלה ואתה למטה.

ביום ראשון בלילה, ט' בשבט, קבענו לשבת ולדבר. סיכמנו שתספר לי איך הייתה השבת-מחזור שלך בישיבה התיכונית בה למדת. בלילה, כשבאתי לחדר עוד לא הגעת, ואני, עייף-עייף אחרי יום עמוס לימודים אמרתי לעצמי שלא נורא, נדבר כבר מחר בערב וקרסתי לישון.

בבוקר, יום שני י' בשבט העירו אותי ושאלו אם במקרה ראיתי אותך לאחרונה. חייגתי אליך, בפעמים האחרונות בחיי, ואתה כמובן לא ענית. ואז חייגתי שוב. ושוב. כמו מטורף. ושוב ושוב לא ענית. אחרי תפילת שחרית אמר ראש הישיבה "עלה מוות בחלוננו" ואת שאר דבריו כבר לא הייתי מסוגל לשמוע. הרגליים רעדו, הגוף רעד. בכיתי בלי הפסקה וסירבתי להאמין.

למה לא חיכיתי שתחזור לחדר ונדבר כמו שקבענו? למה לא התקשרתי לשאול איפה אתה? עד היום אני מחכה שתספר לי, כמו שהבטחת, איך הייתה השבת האחרונה שלך. המוות, כך גיליתי לראשונה, הוא חד להכאיב. רגע אחד שוחחנו בחדר, ורגע אחד אינך יותר.

שש שנים עברו, ובכל שנה, פעם בשנה, אני עולה אליך לרגל לבית הקברות. בתודעה שלי אני נוסע לפגוש אותך, וכשאני מגיע אין מי שיקדם את פניי.

תראה, יש לך אחים שכבר התחתנו ואפילו הולידו ילדים. אני כבר הספקתי להתגייס, להשתחרר, וכיום אני סטודנט. אני חושב על זה שכשמתת, מתה החתונה שלך, מתו המפגשים שהיו יכולים להיות לנו; מתת בגיל 20 וחודש אבל כל שנה אתה מת מחדש. אתה מת של גיל 21 ומת של גיל 22, והשנה אתה מת של גיל 25. אתה בן 25 שלא קיים.

משתעשע במחשבה שאולי אתה, יחד איתנו, מתאסף סביב הקבר ומקשיב. עצוב על הכאב של כולם, שמח לראות איך אוהבים אותך. אני מנסה לשמוע ברשרוש העץ הגדול שמסוכך על הקבר את הרוח שלך מתרגשת; לדמיין אותך מנסה לתפוס מקום טוב כדי להקשיב להורים שלך מדברים. לבכות איתם ולנסות לנחם.

כל שנה עוד מחשבות שהדחקתי ביחס אליך עולות. פעם לא הייתי מסוגל לכתוב עליך כמעט כלום.

השנה משהו קטן השתחרר, אבל עדיין רב הנסתר.

אני כועס על עצמי ששלחתי לך מסרונים לא נעימים, רק כי שכחת להחזיר לי איזה דיסק. הייתי מאוד עצבני באותו בוקר, שבוע בערך לפני מותך, ואתה לא באמת היית אשם, כי כולנו לפעמים שוכחים להחזיר דברים בזמן. אבל חוסר הנחמדות שלי התפרצה עליך. נכון, לא כתבתי שום דבר נורא. רק משהו על זה שאני מאוכזב, ושזה לא בסדר. אבל זה עוד מייסר אותי. המחשבה שהמסרונים האחרונים שלי אליך היו של מידת הדין.

קראתי פעם בצוואה של הרב גץ שהוא מבקש מבני ביתו לא לריב. פשוט להשתדל לא לריב עם אף אחד. על שום דבר. שהחיים קצרים כל כך, ואם אפשר לוותר ולהסביר פנים, ולהבין יותר וללמד זכות, אז בואו נעשה את זה. שהרי עניינים פעוטים ומטופשים הופכים למריבות שמכתימות אותנו ואת העולם. וכשקראתי את הצוואה חשבתי עליך ועלי. שהיינו חברים, ובכל זאת יצא שהפעם היחידה ששלחתי הודעה לא נעימה הייתה גם הפעם האחרונה. מאז אני חושב אלף פעמים לפני שאני מחמיץ פנים. כמה קל להחמיץ פנים, אבל כמה נכון וכמה בונה להאיר פנים.

אז סליחה על ההודעה הזאת, ותודה על הלילות הארוכים בהם שוחחנו. תודה על החודשים הספורים בהם יצא לי להכיר אותך לעומק. אתה בטח יודע שגם כאן, בעולם הזה שעזבת, יש עדיין מוות.

עוזבים אותנו פה אנשים ונשים בדרכים איומות. בבקשה ממך, עבור כל מי שלא הספיקו לחבק את יקיריהם בפעם האחרונה - תן אתה חיבוק גדול לכל מי שמצטרף שם למעלה. תן חיבוק ואל תרפה.

על קצרים בתקשורת הורים ומורים
/ המחנך הרב משה מאלר

"שבוע טוב, הרב קפלן".

"שבוע טוב גם לך, אביו של גדעון. מה שלומכם? במה אוכל לסייע?"

"הו, אני רואה שאתה מזהה אותי לפי המספר על הצג" - (איך לא אזהה? הרי כל יומיים-שלושה אני מקבל טלפון מאביו של גדעון)

"אני מקווה שאינני מפריע כעת, במוצאי שבת".

(בדף הקשר צוינו השעות והזמנים בהם ניתן להתקשר אליי טלפונית, אולם אביו של גדעון נוהג בחופשיות להתעלם מהשעות שהקדשתי לפניות ההורים. איך רון קלארק כינה זאת? שחיקה במעמדו של המורה. אמת, לרופא מומחה או לעורך דין מומחה לא היו נוהגים בחופשיות שכזו)

"זה בסדר" (שוב) "במה אוכל לסייע?"

"תראה, הרב קפלן. משהו לא מסתדר לי -"

(הוא כנראה מעוניין שאעשה לו סדר במשהו)

"גדעון שלנו טוען שהוא איננו שומע את הרב בשיעור. האם אפשר להושיב אותו קרוב יותר?"

(הבקשה הזו חוזרת על עצמה מפי הורים רבים מאז תחילת שנת הלימודים. כולם רוצים לשבת 'קרוב יותר'. כמה היה נפלא אילו הייתה כיתה בת שורה אחת, או אז היו הכול יושבים 'קרוב יותר'. הוריו של גדעון כבר ביקשו בקשה דומה פעמיים-שלוש בעבר, ובקשתם נענתה) "גדעון יושב קרוב מאוד אליי".

"אז למה הוא טוען שהוא לא שומע את הרב?"

(נראה שלפני שבירורו את הנושא עם בנם, ממהרים ההורים להתקשר אל המחנך. המחנך אמור לספק להם הסברים בכל הנוגע ל'היכן יושב בנם' ו'למה הוא טוען שהוא לא שומע') "גם אני לא הייתי מצליח לשמוע את המחנך שלי אילו הייתי יושב במשך השיעור כשאוזניות מכסות על אוזניי".

"אוזניות?"

"אוזניות. אתה מכיר את האוזניות הללו שנועדו להגן על האוזניים מפני הרוח הירושלמית הקרה? רגע, אתם אינכם רואים אותו בשעה שהוא יוצא מהבית בבוקר כשאוזניות על אוזניו? ובכן, רוח הפרצים שנשבה בשבוע שעבר כבר חדלה מזמן, השבוע די נאה בחוץ, ואילו בתוך הכיתה היה נעים גם כשהרוח נשבה בחוץ. כשאני מבקש בכל בוקר מחדש מגדעון להסיר את האוזניות מעל אוזניו הוא נשמע לבקשתי. אלא שעליי לחזור ולבקש זאת בכל יום מחדש. אני מאמין שתלונותיו על כך ש'איננו מצליח לשמוע את המורה' נובעות מעובדת היותן מכוסות באוזניות הללו".

"רגע אחד. גדעוני !" (האב קורא לבנו אל הקצה האחר של הדירה. כך משמע מעוצמת הקריאה) "גדעון, בוא הנה רגע. הרב שלך אומר שאתה יושב בשיעור עם אוזניות. זה נכון?" (ברקע, נשמע מלמול לא ברור כתשובה. זה לא נכון. זה אינו מה שאמרתי. לא אמרתי שגדעון יושב בשיעור 'עם אוזניות', שאז המשמעות היתה שגדעון יושב ולצידו גם האוזניות יושבות להן על כיסא. אמרתי, שגדעון יושב בשיעור כשאוזניות מכסות את אוזניו. אבל לא נתמקד בדקדוקי לשון. מה שבאמת אינו נכון לעשות הוא, לנסות לאמת את דבריו של המורה למול הילד. עצם הצגת השאלה בפני הילד "זה נכון?" מעמידה בפניו את האפשרות שההורה אינו משוכנע באמיתות דבריו של המורה. משמע: אפשר שהמורה משקר. אם הילד יטען ש'זה לא נכון', יעמוד ההורה בפני הברירה המתבקשת-מאליה: מי מהשניים דובר אמת? במקרה שכזה, עליי לשאול את ההורה: מדוע הפקדת את בנך השנה בידי מחנך שאינך בוטח בו, שאינך סומך עליו, ושאינך משוכנע שהוא דובר אמת ומעוניין רק בטובתו של בנך? כך או כך, חילופי הדברים של האב עם בנו נמשכים, בעוד אוזני, המכוסה באפרכסת, מתחילה להתחמם, והמחוגים שעל גבי שעוני ממשיכים לנוע).

"טוב, תראה הרב קפלן, הסיבה העיקרית שאני מתקשר אליך היא, שלמדתי איתו בשבת -"

(הנני שם לב לעובדה שאין שום התייחסות מצד האב לדברים הקודמים שאמרתי. לא על עניין המקום, שהוא כבר 'קרוב יותר', ולא על עניין האוזניות. נראה שההורה לא הצליח להוכיח שדברי המחנך 'אינם נכונים'. טרם הוברר לי אם אמנם גדעון הודה בדבר, שהוא יושב כשאוזניות מכסות את אוזניו ואף על פי כן מתלונן באוזני ההורים ש'אינו מצליח לשמוע' בשיעור. אט אט הולכת ומתבהרת לי התמונה, ואני משער מה תהיה הטענה הבאה שתועלה, בדבר הלימוד עם האב בשבת).

"והוא לא יודע שום דבר בגמרא".

(איך ניחשתי? הייתה לי תחושה מוקדמת שזה הולך לבוא, וזה אכן הגיע. 'הוא לא יודע שום דבר בגמרא'. אם הייתה כאן האשמה סמויה כלפיי כמחנך, היא לא נאמרה מפורשות. די לחכימא ברמיזא. אבל, חיכיתי, וההמשך, מפניו יגורתי, בא)

"איך אתה מסביר את זה?"

(אני שוב נדרש לספק הסברים. נראה שאני בתא הנאשמים כעת. אני אמור 'להסביר את זה'. מעניין. בשנות ילדותי, ההורים דרשו הסברים מן הילד. כל אימת שלא השגתי ציון גבוה במבחן, דרשו הוריי את ההסברים ממני. לא מן המורים שלי).

"יש לי הסבר לכך", השבתי, "אולם נראה לי שגם אתה עצמך תוכל להגיע להסבר הזה אם רק תבקש מבנך שיציג בפניך את דפי העבודה בגמרא, בהם כתבנו השבוע".

"היו דפי עבודה בגמרא השבוע?"

"כמובן, הרי אמרתי לך זאת הרגע. בכל שבוע אנו מחלקים לתלמידים דפי גמרא. מדבריך אני שומע שדפי הגמרא לא היו למראה עיניך -"

"גדעוני!" (הוא שוב קוטע אותי באמצע דבריי. הצעקה שלו הפעם מחרישה את אוזני. מסתבר שהילד שוב התרחק מהשטח, והאב קורא לו מקצווי הבית. מעניין מדוע כל הבירורים הללו עם הילד צריכים להיעשות תוך כדי שיחת הטלפון עמי, ומדוע לא היה ניתן לברר עם הילד תחילה את כל הטעון בירור ורק אחר כך, אם בכלל, לפנות למחנך. היד 'קלה על ההדק' להתקשר בשיא החופשיות אל המחנך, גם קודם שפונים אל הילד בבירור דברים). "גדעוני! אני קורא לך!" (עליי להישאר על הקו, כך נראה. טרם קיבלתי מההורה רשות לסיים את השיחה, משמע שעליי לשמוע את חילופי הדברים ביניהם) "גדעוני" (פעם שלישית, הפעם בטון נמוך יותר. כנראה הילד הגיע סוף סוף) "הרב שלך מספר לי שהיו דפי עבודה בגמרא השבוע. כתבת אותם?"

(דברי הילד אינם נשמעים לאוזניי)

"רגע, הרב קפלן. מה הסיפור עם דפי העבודה בגמרא?"

"רצונך בסיפור, שמעני ואספר לך. בכל שבוע, לאחר סיום של סוגיא בגמרא, אני מחלק לתלמידים כמה דפים בהם אנו כותבים, בצוותא, בכיתה, ומשלימים את החסר לצורך הבנת הסוגיא או לסיכום הנושא. בדפים אלו יש ביאורי מילים חדשות, הסבר של קושיא או של תירוץ, טבלה או ציור המחשה. לפעמים נשאר עמוד או שניים שאותו אני מבקש מהתלמידים להשלים בעצמם בבית ולהראות לי למחרת. גדעון אינו מהתלמידים שמראים לי את דפי העבודה. למעשה, גם חתימה שלכם על המבחנים שאני מגיש לו הוא אינו מראה לי, על אף בקשותיי. גם את דפי הקשר שאנו מחלקים לתלמידים בכל ערב שבת, אותם הם מחזירים בימי ראשון, אינני זוכה לקבל מגדעון. האם לכם הוא כן מראה את דף הקשר ואת המבחנים?"

"גדעוני!" (נשמעת הקריאה במלוא העוצמה, זו הפעם השלישית במהלך הערב) "גדעוני, בוא הנה. הרב שלך אומר ש-"

(הפעם, לשם שינוי, מחליט אני להיות זה שקוטע את הריטואל. אוזני כבר האדימה. סבלנותי פקעה זה מכבר, והתנהגותו של אבא-של-גדעוני עברה את גבול-הטעם-הטוב. איך כתב רון קלארק? לרופא הפרטי או לעורך הדין לא היו עושים כך) "רגע אחד. מדוע לא תנהל את שיחותיך עם גדעוני בינכם לבין עצמכם, ונוכל לסיים כעת את השיחה? פשוט, יש לי עוד כמה דברים להספיק הערב" (מדוע חשתי צורך להתנצל, שעה שההורה הוא שטורד את זמני באריכות וללא כל בושה)

"אה, כן, בסדר, נדמה לי שעליי 'להכין שיעורי בית' תחילה, ורק לאחר מכן לשוחח איתך".

(נדמה לו. אינו משוכנע בכך. רק נדמה לו) "כמובן. זה יהיה הרבה יותר ענייני וקל לשנינו שנשוחח אחרי שתברר הכל עם גדעוני".

"אוקיי. שבוע טוב".

נו, אז אני שואל אתכם, האם לא צדק המחנך הדגול, רון קלארק, בדברים שכתב במכתב הפנייה להורים: "אנו רק מבקשים - ומתחננים - לפניכם, ההורים, לתת בנו אמון, לסמוך עלינו, לתת לנו גיבוי ולשתף פעולה עם המערכת, לא להיאבק בה. אנו זקוקים לכם שתהיו לנו כמו גב, ואנו צריכים שתכבדו אותנו בכבוד לו אנו ראויים. הרימו נא את מעמדנו בעיניכם ואפשרו לנו להרגיש מוערכים, ואז נתאמץ ונשקיע אף יותר על מנת להעניק לילדכם את החינוך הטוב ביותר שניתן להעניק."

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il